

«ایکی قاپیلی» در گذر تاریخ

«ایکی قاپیلی» قسمتی از بازار تاریخی تبریز است که بخشی از خاطرات تبریزی‌ها در این قسمت رقم خورده است، با وقع آتش سوزی در این بخش از بازار، اسم آن بر سر زبان‌ها افتاده و شائبه‌های زیادی در خصوص نام این قسمت از بازار تبریز ایجاد شد.



«ایکی قاپیلی» قسمتی از بازار تاریخی تبریز است که بخشی از خاطرات تبریزی‌ها در این قسمت رقم خورده است، با وقع آتش سوزی در این بخش از بازار، اسم آن بر سر زبان‌ها افتاده و شائبه‌های زیادی در خصوص نام این قسمت از بازار تبریز ایجاد شد.

در حالی که نام «ایکی قاپیلی» در بسیاری از سایت‌ها و معبر تاریخی به نام سرای «دو دری» ثبت شده، یک تبریز پژوه معتقد است که کاربرد درست اسامی اماکن تاریخی بر هویت ما تاثیرگذار بوده و نام این قسمت در قدیمی‌ترین نقشه تبریز، به نام «ایکی قاپیلی» ثبت شده است.

کریم میمنت نژاد در این خصوص به ایسنا، منطقه آذربایجان شرقی می‌گوید: اولین و بهترین نقشه از تبریز، نقشه دارالسلطنه مربوط به سال 1297 قمری است، چند نقشه قدیمی‌تر هم هست که نقشه‌های جنگی، ایمنی و استحکامات نظامی و نقاط استراتژیک تبریز را شامل می‌شود که توسط روس‌ها ترسیم شده است.

وی ادامه می‌دهد: نقشه دارالسلطنه توسط مهندسان ایرانی ترسیم و نام تمامی نقاط، محلات، کوچه‌ها و حتی نام رجال و مالکان سرشناس در آن نوشته شده از دیگر ویژگی‌های این شهر، مرزبندی‌های نزدیک محلات بر روی نقشه است و هویت بسیاری از افراد توسط محله‌ای که در آن زندگی می‌کردند، مانند سرخابی، شتربانی و حکم آبادی مشخص می‌شود.

وی می‌گوید: به عنوان مثال، پشت مسجد صاحب‌الامر کوچه‌ای به نام کوچه صابونچیلار قرار دارد که کوچه سرخاب در شرق آن و شتربانی در غرب آن واقع شده و مرزبندی‌ها بسیار به هم نزدیک هستند که این نزدیکی بر روی نقشه هم که با رنگ‌های خاصی مشخص شده، قابل مشاهده است.

این تبریز پژوه با اشاره به اطلاعاتی که نقشه قدیمی دارالسلطنه از بازار تبریز به دست می‌دهد، بیان می‌کند: تیمچه مظفریه هنوز در زمان ترسیم این نقشه ایجاد نشده و بازار محل رفت و آمد کاروان‌های تجاری بود.

وی استفاده از عنوان «سرای ایکی قاپیلی» یا «سرای دو دری» را نادرست می‌داند و می‌گوید: برخی واژه‌ها مانند تیمچه، راستا و چهارسوق در نامیدن بازار و برخی اماکن مرسوم شده‌اند، اما از نظر معماری و مطابقت تاریخی، استفاده از عنوان سرا نادرست است.

وی اضافه می‌کند: در نقشه‌های قدیمی، بازار تبریز دارای کاروانسراهای متعددی است، اما به تدریج و با تدوین و طراحی نقشه‌های جدیدتر، کاروانسرا به سرا تبدیل شده است و طبق ریشه‌یابی‌ها، توپوگرافی و پیشینه تاریخی، سرا جایی در بازار ندارد.

میمنت نژاد در ادامه با اشاره به وجه تسمیه بازار ایکی قاپیلی تبریز، می‌گوید: ایکی قاپیلی به معنی دارا بودن دو در بوده و با توجه به اینکه این بازار از دو درب ورود و خروج تشکیل شده، به این اسم، نامگذاری شده است.

وی می‌افزاید: شاید برایتان سوال باشد که سایر بازارها هم دارای دو درب هستند، در بحث نامگذاری، تقدم و تاخر مطرح است و بازار ایکی قاپیلی از نظر تاریخی، مقدم بر سایر بخش‌ها است، به این معنی که شاید اولین بخش از بازار تبریز که دارای دو درب بوده، این قسمت بوده است. بخش‌های مختلف بازار تبریز دارای هم‌زمانی نبوده و پس از زلزله 1194 قمری توسط اعیان و اشراف و در دوره‌های مختلفی بازسازی شده است.

وی خاطر نشان می‌کند: تاریخ این بازار از دوران زندیه تا قاجاریه متغیر بوده و بین این دو دوره تاریخ، حدود 200 سال فاصله است، شواهد نشان می‌دهد که بازار ایکی قاپیلی یکی از قدیمی‌ترین بخش‌های بازار تبریز بوده و بازار

مظفریه از نظر زمانی بر ایکی قاپیلی تاخر دارد و بعد از آن و در دوران ولیعهدی مظفرالدین شاه در سال 1305 ایجاد شده است.

بر اساس این گزارش؛ هفته گذشته، حیاط و دالان این بازار طعمه حریق شده و سازمان میراث فرهنگی میزان خسارت وارد شده به بازار ایکی قاپیلی را 20 میلیارد تومان برآورد کرده است.